

ლოდების მიწების ბანძი

„ლოდების მიწები“ მდებარეობს კასპის რაიონის სოფელ კავთისხევში, ცემენტის კარიერის გადასასვლელი გზის აღმოსავლეთით 100 მ. დაშორებით. გორის სიგრძე ჩრდილოეთიდან სამხრეთის მიმართულებით 75 მ.-ია; სიგანე 20 მ. სიმაღლე მერყეობს 5-7 მ. აღნიშნული გორის ძირში, დასავლეთით აღმონდა მეტალურგის განძი. კავთისხევის მებოსტნეობის საბჭოთა მეურნეობის მუშამ, ა. ქსოერელმა, დააკონსერვა და გვაცნობა ძეგლის აღმოჩენის ადგილი. მეორე დღეს გავავლეთ მცირე ზომის (2x2) თხრილი, რის შედეგადაც დაფიქსირდა შავადგამომწვარი ფართობიანი დერგი, სფერული ტანი მცირე დიამეტრის მრგვალი ძირით. დერგი დაზიანებული იყო გორის ძირში გამდინარე რუს მიერ, რის გამოც თიხა ნესტისაგან დაიშალა და მისი აღდგენა ვერ მოხერხდა.

დერგში აღმოჩენილ იქნა შემდეგი ნივთები:

1. ცული — ბრინჯაოსი, პატინით დაფარული, ცენტრალურ ამიერკავკასიური ტიპისა, ყალიბში დამზადებული აქვს ოვალური ფორმის სატარე ხერხელი ფრთებგამოყვანილი წამახული გვერდებით, რაც ფრთებს, შუა ადგილზე წიბოს უქმნის. ყუადან მომდინარე სამი რელიეფური წიბო შეერთების ადგილზე სამკუთხედს ქმნის და ვერტიკალურად უერთდება სამუშაო პირზე დაშვებულ ქედს. სიმაღლე 16 სმ. სიგანე ფრთებთან 12 სმ.

2. ცული — ბრინჯაოსი, პატინით დაფარული, ცენტრალურ ამიერკავკასიური ტიპისა — მისი ერთ-ერთი ქვეტიპი, ყალიბში დამზადებული აქვს ოვალური სატარე ხერხელი. ყუა ცულის პირს უკავშირდება საკმაოდ მაღალი ყულით, ფრთები არა აქვს. მხრები ზომიერადაა, დაშვებული. ყუადან პირზე დაუყვება ქედი. სიმაღლე 16 სმ. სიგანე მხრებთან 10 სმ. იგი პირველ ცულთან შედარებით თხელია, რაც მას, ჩვენის აზრით, პირველ რიგში, ხის მორებისა და ტოტების ჩამოჩევის ფუნქციას ანიჭებს. აღნიშნული ცულის პირის ფორმა მსგავსებას იჩენს დასავლეთ-ქართული ბრინჯაოს კულტურისათვის დამახასიათებელ სეგმენტისებური და კოლხური ცულების პირის ფორმებთან.

3. ლორეჩო — ბრინჯაოსი, პატინით დაფარული, ყალიბში დამზადებული გვერდებშეზნექილი, ფართობიანი. სიმაღლე 7 სმ., სიგანე პირთან 4 სმ. მისი აღმოჩენა ხიბურაობის მაღალი განვითარების მაჩვენებელია. მას ხის გულის (გობის, ნავის, საწნახლის) ამოსაღებად დღესაც იყენებენ.

4. თიხი — ბრინჯაოსი, პატინით დაფარული, არაპროპორციული, ერთი მხარი დაბალი აქვს მეორესთან შედარებით. თიხს ფრთები მოტეხილი აქვს. როგორც ჩანს იგი იარაღის შიდა მხარეს იყო მოქცეული. სიმაღლე 10 სმ. სიგანე 9 სმ.

— ზოდები — ბრინჯაოსი, ნატეხები, 40 კგ.

„ლოდების მიწების“ განძიდან მომდინარე ბრინჯაოს ნივთები ზოგადად ძე. წ. II ათასწლეულის დასასრულით თარიღდება. იგი შესანიშნავ ინფორმაციას იძლევა შიდა ქართლის მოცემული ეპოქის, მეურნეობის, მისი დარგების დადგენისა თუ განვითარების თვალსაზრისით. მოცემულ მასალაში კარგად

«ლოდების მიწების» ნივთები.

Предметы из «Лодების მიწების».

იკითხება დასავლეთ-ქართული და შიდა ქართლის გვიანბრინჯაოს ხანისათვის დამახასიათებელი კულტურის ურთიერთშერწყმის ნიშნები.

კერძოდ, პირველი ცული თუ სრულ მსგავსებაშია ცენტრალურ ამიერ-კავკასიურ ცულებთან, მეორე ცული ახალ თვისებებს იძენს: სამუშაო პირი თხელი აქვს, და უფრო დახვეწილი; ფრთები არ გააჩნია მისი დამზადება სპეციალურად სამეურნეო დანიშნულების იარაღის მოთხოვნილებებით (ხის ქრასთან დაკავშირებით) უნდა ყოფილიყო ნაკარნახევი ყოველივე ამით უნდა აიხსნას ცულის პირზე ფრთების გაქრობა და მისი მსგავსება კოლხური ტიპის ცულებთან და სეგმენტისებურპირიან იარაღებთან (რა თქმა უნდა ორივე ცული გამოიყენებოდა საბრძოლო იარაღადაც).

ბრინჯაოს თოხის აღმოჩენა შიდა ქართლში იშვიათია, რაც ქვეყნის ეკოლოგიური და ამასთანავე მეურნეობაში თოხის გამოყენებისათვის, მისი ფუნქციონირებისათვის აუცილებელი კულტურული მკენარეების არარსებობით უნდა აიხსნას. მოცემულ შემთხვევაში ბრინჯაოს თოხის, შიგნით მიმართული ფრთები იქნებ სპეციალურად, რუს გაწმენდასთან, თუ წყლის კვალის გაყვანასთან იყოს დაკავშირებული. ამასთანავე ბრინჯაოს თოხის ადგილობრივ დამზადება, შესაძლოა სასოფლო მეურნეობაში მომხდარი სიახლითაც იყოს გამოწვეული, კერძოდ მებოსტნეობისა და თვით ვაზის კულტურის დაწინაურებით.

როგორც ვხედავთ განძის ინვენტარი მოცემული ეპოქის მეურნეობისა და მისი საწარმოო ძალების ამსახველია მათზე ფართო მოთხოვნილებამ გამოხატულება კპოვა ადგილობრივ მეტალურგიაში, განძიდან მომდინარე ნივთების სერიულ დამზადებაში.